

Roll No.....

Total No. of Pages : 4

Total No. of Questions : 11

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड

विषय कोड : 809

नव्यव्याकरणम्

पञ्चम-प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

निर्देश :- निर्देशानुसारं सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।

1. उचितं विकल्पं चित्वा लिखत -

5

(क) सूत्रकारोऽस्ति -

(i) पाणिनिः

(ii) कात्यायनः

(iii) पतञ्जलिः

(iv) वरदराजाचार्यः

(ख) "कर्ता" इत्यस्मिन् पदे प्रत्ययोऽस्ति -

(i) कृः

(ii) तर्

(iii) तृच्

(iv) कर्

(ग) "गच्छन्" इत्यस्मिन् पदे प्रत्ययोऽस्ति -

(i) गम्

(ii) गच्छ

(iii) शानच्

(iv) शत्

(घ) कृत्याः सूत्रमस्ति -

(i) निषेधः

(ii) अधिकारः

(iii) संज्ञा

(iv) अन्यः

(ड) "कर्मणम्" सूत्रेण प्रत्ययो भवति -

(i) णम्

(ii) अण्

(iii) कर्मण्

(iv) मण्

2. रिक्तस्थानानि पूरयन्तु -

5

(क) नागेशभट्टस्य रचना.....वर्तते।

(ख) नपुंसके.....क्तः।

(ग) महाभाष्यस्य रचनाकारः.....अस्ति।

(घ) "एधनीयम्" इति.....प्रत्ययोऽस्ति।

(ड) "चरेष्टः" इति.....प्रत्ययो भवति।

3. सुयोजनं करोतु -

5

(क) कृतवान् - ष्टन्

(ख) दात्रम् - क्तवतु

(ग) पाकः - अच्

(घ) जमः - क्त्वा

(ड) स्नात्वा - घञ्

4. सत्यकथनानां समक्षे 'आम्', असत्यकथनानां समक्षे 'न' इति लिखत -

5

(क) "निष्ठायां सेटि" इति सूत्रेण णेलोपः भवति।

(ख) "पोरदुपधात्" इति सूत्रेण गुणः भवति।

(ग) "भोक्तुम्" इति प्रयोगे तुमुन् प्रत्ययो भवति।

(घ) "प्रश्नः" इति प्रयोगे नङ् प्रत्ययो भवति।

(ड) "नेत्रम्" इति प्रयोगे त्रल् प्रत्ययो भवति।

5. एकपदेनोत्तरत -

5

- (क) "विद्या" इत्यस्मिन् शब्दे प्रत्ययः कः ?
(ख) "पवित्रम्" इति प्रत्ययः कः लिखत ?
(ग) "कार्मम्" इति कः प्रत्ययो लिखत।
(घ) "वाक्यपदीयम्" अस्य ग्रन्थस्य रचनाकारः कः ?
(ङ) "आतश्चोपसर्गे" इति सूत्रेण कः प्रत्ययो भवति ?

6. एकवाक्येन उत्तरं लिखत -

5×2=10

- (क) "केलिमर उपसंख्यानम्" इति वार्तिकेन केन प्रत्ययो भवति ?
(ख) "अचो यत्" इति सूत्रेण कः प्रत्ययः ?
(ग) "चजोः कु घिण्यतोः" इति सूत्रेण आदेशः कः ?
(घ) "सेक्त्रम्" इति कः प्रत्ययो भवति ?
(ङ) "रामः" इति शब्दे प्रत्ययः कः ?

7. अधोलिखितपदानां प्रकृतिप्रत्ययं विभाजनं कुरु (केचन् पञ्च) :

5×3=15

हिन्सकः, जयः, पाकः, हसन्, रामः, नामः, पक्वः, गृहम्।

8. धातु प्रत्ययं योजयित्वा पदनिर्माणं कुरुत (केचन पञ्च) -

5×3=15

- (i) स्तु + क्तिन्
(ii) अव + स्तृञ् + घञ्
(iii) पा + क्त्वा
(iv) कृ + क्तवतु
(v) धन + दा + क
(vi) टुनदि + ल्यु
(vii) कुम्भ + कृ + ण्मण्
(viii) कुरु + चर् + ट।

9. सम्पूर्ण सूत्रं लिखत -

5×2=10

(क) नन्दिग्रहि.....ल्युणिन्यचः ।

(ख) रदाभ्यां पूर्वस्य च दः।

(ग) दिवाविभानिशाप्रभाष्करान्तानन्तादि हर्मत्तद्धनुरस्ष्पु।

(घ) लटः शतृ शानचाव करणे।

(ङ) कर्मणि च शरीरसुखम्।

10. आगत्य, गृहीत्वा, कृतिः, भावः, एधनीयम्, चेत्यम्, लभ्यम्, कार्यम्। केचन पञ्च प्रयोगान्

ससूत्रेण साधनीयाः ।

5×4=20

11. पाणिनेः समयं लिखत।

5

अथवा

पाणिनेः व्याकरणग्रन्थाः कति सन्ति तेषां संक्षिप्तपरिचयं लिखत।

①

प्राश्निक कोड क्र.....

पृष्ठ क्र.-०१

प्रश्न पत्र/आदर्श उत्तर

परीक्षा का नाम - पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय नक्षत्रशास्त्रम्

विषय कोड ४०९

माध्यम संस्कृतम्

कुल प्रश्न.....

समय - ३ घण्टा

११

पूर्णांक १००

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
प्र. १	
क	उचितविकल्पं चित्वा लिखत -
ख	(I) पाणिनिः
ग	(II) तृच
घ	(III) शतृ
ङ	(IV) अधिकारः
प्र. २	
क	रिक्तस्थानानि पूर्यन्तु -
ख	लघुशब्देन्दुशेखरः / परिभाषेन्दुशेखरः इत्यादयः
ग	भावे
घ	पतञ्जलिः
ङ	अनीमर
प्र. ३	
क	सुभोजनं कथेत् -
ख	कृतवान्
ग	दात्रम्
घ	पाकः
ङ	जमः
प्र. ४	
क	सत्त्वं / असत्त्वं वा चिन्हाकितं कथेत् -
ख	सत्त्वं
ग	असत्त्वं
घ	सत्त्वं
ङ	असत्त्वं
	हस्ताक्षर

प्राशनिक कोड क्र.....

पृष्ठ क्र.-02

प्रश्न पत्र/आदर्श उत्तर

परीक्षा का नाम :- पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय..... विषय कोड..... माध्यम.....

कुल प्रश्न.....

समय - 3 घण्टा

निर्देश

पूर्णांक.....

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
प्र. 5	एक पदेन - उत्तर लिखत - विद्या इति वमपु पुत्रमौ इति । इत्र ॥ पुत्रमौ इति । पुत्र ॥ पुत्रमः । घ भवृ हरिः वर्तते । उः अइः पुत्रमः ।	
प्र. 6	एक वाक्येन उत्तर लिखत - क केलिमुः पुत्रमः भवति । ख मत् पुत्रमौ भवति । ग कुल्वादेशः भवति । घ पद्वन् पुत्रमः । उ रामः ॥ इति कः पुत्रमः पद्वन् भवति ।	
प्र. 7	अधोलिखित पदानां प्रकृति प्रत्यय विभाजन कुह्यत हिंसकः = हिन् + कुञ् जमः = जि + कः पाकः = पच् + धञ् दहन = दह् + शतृ स्त्रु रामः = स्त्रु + धञ् नामः = नी + धञ् पक्वः = पच् + वः गृहम् = गृह् + कः	
प्र. 8	धातु प्रत्यय योजयित्वा पदनिर्माणं कुह्यत (केचनपञ्च) स्त्रुतिः । अवताशः । पीत्वा । कृतवान् । धनदः । नन्दनः । कुम्भकारः । कुह्यतः ।	

हस्ताक्षर. श्रीमिश्र

प्राश्निक कोड क्रं.....

पृष्ठ क्रं.- 3

प्रश्न पत्र/आदेश उत्तर

परीक्षा का नाम :- पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय..... विषय कोड 809 माध्यम.....

कुल प्रश्न.....

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक.....

निर्देश

प्रश्न क्रमांक		प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
प्र. 9 क ख घ ङ	सम्पूर्ण सूत्र लिखत - पचादिभ्यो निष्ठातो नः बहुनादी किलिपिलिबिलिभक्ति कवृचिजक्षेत्रसख्याजङ्घवाङ् / प्रथमासमानाद्यि मेन सप्तशतकर्तुः ।	
प्र. 10	एवविवेकानुशां मूलमांकनं करोतु निवेदनमिति।	

निवेदनम्

हस्ताक्षर निवेदितम्

